

Crimineel gedrag van ouders en kinderen

Karin S. Nijhof, Rutger C.M.E. Engels, Jacqueline A. M. Wientjes en Raymond A.T. de Kemp

---

Criminal behaviour of parents and children

Criminal behaviour of parents can be seen as an important risk factor considering juvenile offending. The aim of the present study is to examine the extent in which frequency and seriousness of parental offending was related to offending of their child. Police officers in the Netherlands filled out a form when they came in contact with juvenile offenders to register risk factors and undertaken actions. All children were aged 8 to 14 years. Earlier police contacts as well as crimes committed in the eighteen months after the form was filled out, were checked in the police systems, so a good insight of all committed crimes of the juveniles was obtained. Further, the parents of these juveniles were traced in the police systems, to see whether they showed criminal activities. Finally, data were gathered on 577 juveniles and their parents, of which 34% (n = 196) of the children was exposed to parental criminal behaviour. Of the 34%, 33 children seemed to have two criminal parents and 163 children had one parent showing criminal activities. Children having both parents showing criminal activities, were the ones showing the highest frequency of offending. Furthermore, the frequency of parental offending was positively related to the frequency of offending of the child. Concerning seriousness of parental offending, the more serious the offending of the father, the more serious the offending of the child appeared to be. Surprisingly, the more serious the committed crimes of mothers, the less serious the child's offending. These results points to the influential role criminality of parents have on offending of their child. Early interventions must be taken in high risk families in which the parents show criminal activities.

Mw. Karin S. Nijhof, Prof. dr. Rutger C.M.E. Engels en dr. Raymond A.T. de Kemp zijn werkzaam aan de Radboud Universiteit Nijmegen (afdeling Orthopedagogiek: Gezin en Gedrag).
Jacqueline A.M. Wientjes is werkzaam bij de politie Gelderland-Midden.
E-mail: k.nijhof@bsi.ru.nl.

Crimineel gedrag van ouders vormt één van de risicofactoren die de kans op crimineel gedrag bij kinderen en adolescenten vergroot. Verschillende onderzoeken wijzen op een positieve relatie tussen crimineel gedrag van ouders en crimineel gedrag van kinderen (Farrington, 1995; Farrington, 2002; Ferwerda, Jacobs & Beke, 1996), hetgeen wijst op intergenerationale continuïteit. Sommige onderzoekers concluderen zelfs dat crimineel gedrag van ouders gezien kan worden als de sterkste risicofactor binnen het scala van gezinsfactoren die jeugdcriminaliteit voorspellen, onafhankelijk van andere risicofactoren als druggebruik en lage intelligentie (Farrington, 2000; Loeber & Stouthamer-Loeber, 1986). Voornamelijk persistente criminelen komen uit gezinnen waarin ouders crimineel gedrag vertonen. Deze ouders hebben vaak een positieve houding tegenover crimineel gedrag en zij ontmoedigen crimineel gedrag van hun kind niet (Gorman-Smith, Tolan, Loeber & Henry, 1998). De huidige studie onderzoekt de criminele achtergrond van kinderen en adolescenten die al op jonge leeftijd betrokken waren bij criminele activiteiten.

Criminele ouders als risicofactor

Weinig onderzoek is tot nog toe verricht naar de invloed van het criminele gedrag van ouders als het gaat om jeugdige criminelen. Resultaten van de Cambridge Study (Farrington, 1995), die zich richtte op Londense jongens, brachten naar voren dat crimineel gedrag van ouders vooral een risicofactor is voor politiecontacten bij kinderen in de leeftijd van 8 tot 10 jaar. Farrington vond dat van alle jongens met een criminele vader 49% zelf politiecontacten had gehad, tegenover 18% van de jongens die geen criminele vader had. Waren beide ouders crimineel, dan was 63% bekend bij de politie vergeleken met 41% van de jongens met één criminele ouder. Verder kwam naar voren dat criminaliteit van moeders een sterkere invloed had op dochters en criminaliteit van vaders een sterkere invloed op zoons. Farrington, Jolliffe, Loeber, Stouthamer-Loeber en Kalb (2001) onderzochten criminaliteit binnen families (ouders, broers/zussen, ooms, tantes, grootouders) om delinquent gedrag te voorspellen bij een groep van 1395 jongens. Om inzicht te krijgen in delinquent gedrag van deze jongens, werden zowel arrestaties, veroordelingen als zelfrapportages gebruikt. Wat betreft arrestaties, bleek dat van de jongens met een vader met politiecontacten 25.1% zelf was gearresteerd vergeleken met 6.7% van de jongens met een vader zonder politiecontacten. Veroordelingen van de jongens konden voorspeld worden uit arrestaties van vaders en broers. Zelfgerapporteerde delinquentie kon voorspeld worden uit de arrestaties van vaders en moeders. Farrington et al. (2001) concludeerden dat arrestaties van bijna alle familieleden een risicofactor vormen voor crimineel gedrag van het kind. De arrestaties van de vader lieten echter het sterkste verband zien. In een andere studie vond Farrington (2000) dat het hebben van een criminele vader het risico bij de zoon verdubbelt als het gaat om veroordelingen. Het vergroot eveneens de kans voor het kind om een persistente crimineel te worden.

Ten slotte blijkt uit eerder onderzoek dat crimineel gedrag van ouders van invloed kan zijn op het type crimineel gedrag van het kind. Zonen zijn meer agressief bij het plegen van criminaliteit als ze een criminele vader hebben vergeleken met zonen die geen criminele vader hebben (Baker & Mednick, 1984). Daarnaast vond McCord (1979) dat kinderen met agressieve ouders zich vaker schuldig maakten aan delicten gericht tegen personen.

Criminele ouders en opvoeding

De invloed van crimineel gedrag van ouders op hun kind kan worden verklaard vanuit een aantal mechanismen. Op de eerste plaats komen de meeste criminelen uit gezinnen waarin sprake is van een laag inkomen, een lage sociaal economische status, een slechte buurt en laten ouders tekortkomingen zien in hun opvoedingskwaliteiten (Farrington, 1995; Juby & Farrington, 2001; Loeber & Farrington, 2000; Loeber et al., 2003). Kinderen uit deze gezinnen hebben vaak weinig toekomstperspectief en groeien op in omstandigheden die criminele activiteiten bevorderen. Ten tweede is de kans groter dat een kind wordt blootgesteld aan normen over antisociaal gedrag als ouders crimineel zijn en wordt antisociaal gedrag aangemoedigd door imitatiegedrag, ook wel 'sociaal leren' genoemd. Ten derde kan crimineel gedrag van ouders effect hebben op de opvoedingskwaliteiten van ouders (Thornberry et al., 2003; Patterson, Reid & Dishion, 1992). Criminele ouders hebben een vergrote kans om een inadequate opvoedingsstijl toe te passen, gekenmerkt door verwaarlozing, harde, autoritaire discipline en gebrek aan toezicht (Farrington, 1995). Onvoldoende opvoedingskwaliteiten worden gezien als één van de onderliggende basisoorzaken voor de start en ontwikkeling van crimineel gedrag (Thornberry, 2005). Dit komt naar voren in de studie van Bronte-Tinkew, Moore en Carrano (2006), die vonden dat tekorten in de opvoedingskwaliteit (te veel autoritaire controle, gebrek aan warmte en verzorgende omgeving) de kans vergroten dat een kind zich schuldig maakt aan criminele activiteiten. Overeenkomstig vond Dannerbeck (2005) dat ouders die in de gevangenis hadden gezeten, minder effectieve opvoedingsstijlen vertoonden. Daarnaast waren bij deze ouders meer factoren, zoals drugsgebruik, aanwezig die hun opvoedingsstijl in negatieve zin beïnvloedden. De kinderen van deze ouders ervoeren meer negatieve effecten van de inadequate opvoedingsstijl die hun ouders hanteerden en lieten een langere en ernstigere criminele carrière zien vergeleken met kinderen waarvan de ouders niet in de gevangenis hadden gezeten. Aan de andere kant, kinderen die een autoritatieve opvoedingsstijl ontvangen, warmte en liefde, in combinatie met controle en toezicht hebben een beduidend kleinere kans om in de criminaliteit te belanden (Thornberry et al., 2003; Haapasalo & Tremblay, 1994). Samengevat, crimineel gedrag van ouders wordt gezien als een risicofactor voor jeugdcriminaliteit.

Huidige onderzoek

In Nederland is tot nog toe weinig onderzoek gedaan naar de relatie tussen crimineel gedrag van ouders en criminaliteit onder jeugdigen of naar de invloed van de pleegfrequentie en ernst van crimineel gedrag van ouders in relatie met de pleegfrequentie en ernst van de delicten van het kind (Van de Rakt, Nieuwbeerta & De Graaf, 2006). In het huidige onderzoek wordt de invloed van crimineel gedrag van ouders op crimineel gedrag van het kind onderzocht. De onderzoeksvragen hierbij zijn: 1) Is crimineel gedrag van ouders gerelateerd aan crimineel gedrag van het kind, en 2) In hoeverre beïnvloedt de pleegfrequentie en de ernst van de delicten gepleegd door ouders de pleegfrequentie en ernst van door het kind gepleegde delicten? De verwachting is dat er een positieve relatie bestaat tussen crimineel gedrag van ouders en crimineel gedrag van het kind. Daarnaast verwachten we een positieve correlatie te vinden tussen de pleegfrequentie en ernst van de delicten gepleegd door ouders en hun kinderen.

Belangrijk om te vermelden is dat onze studie geen algemene populatiestudie betreft. De onderzoeksgroep bestaat alleen uit criminele kinderen met hun criminele danwel niet criminele ouder(s). Een sterk punt van ons onderzoek is dat we gebruik hebben kunnen maken van officiële politieregistratiesystemen. In eerdere studies zijn de resultaten meestal gebaseerd op zelfrapportages (Blokland & Nieuwbeerta, 2006; Van der Rakt, Nieuwbeerta & De Graaf, 2006).

Methode

Procedure

De data gebruikt in de huidige studie zijn verzameld als onderdeel van een studie naar de invloed van risicofactoren voor crimineel gedrag op toekomstig delinquent gedrag onder een onderzoeksgroep van jeugdige criminelen. In de periode april 2003 tot januari 2005 is politieagenten in de drie Gelderse politieregio's gevraagd een formulier in te vullen elke keer als ze in contact kwamen met jeugdige verdachten in de leeftijd van 8 tot 15 jaar. Kortom, alle kinderen die politiecontacten hadden in de genoemde periode en waarvoor het formulier is ingevuld, participeerden in deze studie. Het formulier dat agenten gevraagd werd in te vullen, registreerde naast algemene gegevens zoals geslacht, woonadres en etniciteit, aanwezige risicofactoren geobserveerd door agenten en de acties die ondernomen werden. Elke keer dat een formulier was ingevuld, werd de desbetreffende jongere op eerdere politiecontacten nagezocht in het BedrijfsProcessenSysteem (BPS). BPS registreert alle regionale politiecontacten van jongeren. Aangezien de kans dat jongeren in onze doelgroep, die in leeftijd variëren van 8 tot 15 jaar, buiten de regio delicten plegen zeer gering is en jongeren in het Herkenningsdienstsysteem (HKS) pas vanaf 12 jaar worden geregistreerd, is besloten om de delicten van jongeren in BPS op te zoeken. Naast eerdere politiecontacten werd vervolgens elke jeugdige verdachte voor 18

maanden gevolgd in BPS om inzicht te krijgen in recidive. Op deze manier werd inzicht verkregen in de criminele carrière van de jongeren.

In totaal vormden 738 jeugdigen de participanten in de huidige studie. Het woonadres van het kind werd gebruikt om crimineel gedrag van ouders te kunnen achterhalen. Voor 577 kinderen kon informatie over de ouders worden gevonden. Voor de overige 161 jeugdigen konden de ouders niet achterhaald worden, bijvoorbeeld het kind/gezin was verhuisd, het gezin was niet legaal geregistreerd, het kind woonde in een inrichting, er woonden meer dan twee volwassenen in hetzelfde huis waarbij niet duidelijk was wie de ouder(s) betrof. Deze 161 jeugdigen werden niet verder in het onderzoek meegenomen. Voor de kinderen waarvan de ouders wel konden worden achterhaald, kregen we toestemming om de ouders te achterhalen in HKS, een nationaal politieregistratiesysteem, om inzicht te krijgen in crimineel gedrag van ouders. HKS registreert de data waarop delicten zijn gepleegd en het type delict, zodat het totale aantal gepleegde delicten door ouders en de ernst van de delicten kon worden achterhaald. In een deel van de gevallen was er sprake van echtscheiding, wat ertoe leidde dat de ouder die niet meer in het gezin woonde (meestal de vader) niet achterhaald kon worden. In deze studie is ervoor gekozen alleen die ouder mee te nemen bij wie het kind in huis woonde, aangezien we ervan uit kunnen gaan dat deze ouder een beduidend grotere invloed heeft als het gaat om opvoeding, het overbrengen van normen en waarden en het fungeren als rolmodel voor het kind vergeleken met de (grotendeels) afwezige ouder.

Participanten

Van de 577 jeugdigen waarvan de ouders konden worden achterhaald, was 79.9% jongen en 20.1% meisje met een totale gemiddelde leeftijd van 13.23 ($SD = 1.52$). De gemiddelde leeftijd dat de jongeren hun eerste delict pleegden was 12.57 ($SD = 2.02$). Tabel 1 geeft inzicht in de niet criminele en criminele ouders van de jeugdigen en de gezinssituatie.

Tabel 1: Descriptieve gegevens van jongeren en ouders ($N = 577$).

		Percentages
<i>Jongeren ($N = 577$)</i>		
Geslacht	Meisje	20.1%
	Jongen	79.9%
Beginleeftijd		12.57 ($SD = 2.02$)
<i>Criminaliteit ouders</i>		
Vader ($n = 432$)	Crimineel	29.2%
	Niet crimineel	70.8%
Moeder ($n = 549$)	Crimineel	18.8%
	Niet crimineel	81.2%

<i>Ouders crimineel actief na geboorte</i>	Vader	56.5%
	Moeder	64.2%
<i>Gezinssituatie (N = 577)</i>	Bij beide ouders	60.5%
	Alleen bij moeder	25.3%
	Alleen bij vader	4.3%
	Bij moeder en stiefvader	5.9%
	Bij vader en stiefmoeder	2.4%
	Bij ander familielid	0.5%
	In inrichting/tehuis	0.2%
	In een pleeggezin	0.7%
	Onbekend	0.2%

Van de 229 ouders was een groot deel (57.3%) ook na de geboorte van hun kind nog crimineel actief, wat duidelijk maakt dat deze jongeren opgroeiden in een gezin waar de ouder(s) politiecontacten had. Hieruit kan echter niet worden geconcludeerd dat ouders die geen politiecontacten meer hadden na de geboorte, ook geen crimineel gedrag meer vertoonden. Van de 568 kinderen die bij hun ouder(s) woonden, betrof het in 38.6% een gebroken gezin, waarbij in 82.2% de biologische vader afwezig was.

Meetinstrumenten

Delictgedrag van ouders. HKS is gebruikt om informatie te verkrijgen omtrent het aantal en de ernst van de gepleegde delicten door ouders. Elk delict werd gecodeerd als (1) licht, (2) middelzwaar en (3) ernstig, zodat voor alle gepleegde delicten door een ouder een gemiddelde score voor ernst kon worden berekend. De indeling van de delicten in ernst is deels gebaseerd op onderzoek van het WODC en op de kennis van twee deskundigen binnen de politie. Voorbeelden van lichte criminaliteit zijn 'rijden onder invloed', 'meineed' en 'heling'. Voorbeelden van middelzware criminaliteit zijn 'oplichting', 'diefstal' en 'inbraak'. Voorbeelden van ernstige criminaliteit tenslotte zijn 'verkrachting', 'doodslag' en 'het toebrengen van ernstig lichamelijk letsel'. Een lijst met de delicten ingedeeld in de drie categorieën, kan worden opgevraagd bij de eerste auteur.

Delictgedrag van de jeugdigen. De jeugdigen, die participeerden in het huidige onderzoek, zijn gedurende 18 maanden na opmaak van het formulier gevolgd in het BPS. Ook delicten gepleegd voor opmaak van het formulier zijn achterhaald door middel van het BPS.

Deze gegevens samen genomen geven een totaal beeld van de gepleegde delicten van de jeugdige in ten minste 18 maanden, inclusief de beginleeftijd en de type delict. Overeenkomstig met de ouders zijn ook de delicten gepleegd door

de jeugdigen gecodeerd als licht, middelzwaar en ernstig en is een gemiddelde ernstscore berekend. Voorbeelden van lichte criminaliteit bij de jeugdigen zijn 'graffiti', 'vandalisme' en 'belediging'. Voorbeelden van middelzware criminaliteit zijn 'diefstal uit/vanaf school', 'diefstal uit/vanaf auto' en 'oplichting'. Voorbeelden van ernstig crimineel gedrag zijn 'verkrachting', 'beroving' en 'geweld met letsel met of zonder wapen'.

Statistische analyses

De analyses die hier worden beschreven zijn gebaseerd op een onderzoeksgroep van 577 jeugdigen in de leeftijd van 8 tot 15 jaar, waarvan de ouders zijn achterhaald in de politiesystemen om inzicht te krijgen in crimineel gedrag van ouders. T-tests zijn uitgevoerd om de verschillen in de pleegfrequenties tussen kinderen met een criminele vader of moeder en kinderen zonder criminele vader of moeder nader te bekijken. Om de verschillen tussen kinderen met één, twee of geen criminele ouders duidelijk te krijgen is een ANOVA uitgevoerd. De relatie tussen het aantal delicten van vader en het aantal delicten van moeder is berekend met een Pearson correlatie.

In hoeverre de pleegfrequentie en de ernst van de door de jeugdigen gepleegde delicten gerelateerd is aan de pleegfrequentie en ernst van de door de ouder(s) gepleegde delicten, zijn structurele vergelijkingsmodellen getoetst met behulp van het programma AMOS 5 (Arbuckle, 2003). Zowel de chi-kwadraat als de p-waarde zijn voor elk model vermeld. Echter, de chi-kwadraat en p-waarde zijn afhankelijk van de grootte van de onderzoeksgroep (Kaplan, 2000). In deze studie is gebruik gemaakt van een grote onderzoeksgroep (N = 577), zodat de chi-kwadraat en de p-waarde niet betrouwbaar zijn als maat voor het interpreteren van de fit van het model. Om deze reden is de fit van het model ook getoetst aan de hand van de fitmaten 'Comparative Fit Index' (CFI: Bentler, 1989) en de 'Root Mean Square Error of Approximation' (RMSEA: Steiger, 1990). Als het gaat om de CFI wijzen waarden boven de 0.90 op een acceptabele fit en waarden boven de 0.95 duiden op een perfecte fit van het model met de data. Wat betreft de waarden van de RMSEA, wijzen waarden onder de 0.08 op een acceptabele fit en waarden lager dan 0.05 op een goede fit van het model met de data.

Vier modellen zijn getoetst om de samenhang tussen de criminele achtergrond van vaders, criminele achtergrond van moeders en delictgedrag van jeugdigen te specificeren. Twee controlevariabelen zijn opgenomen, namelijk beginleeftijd van de jongeren en het geslacht. Geslacht is meegenomen, omdat eerder onderzoek aangetoond heeft dat jongens gemiddeld meer delicten plegen en vaak ook ernstiger delicten vergeleken met meisjes (e.g. Herrera, 2002). Beginleeftijd is opgenomen, omdat hoe jonger een kind start met het vertonen van crimineel gedrag, des te meer mogelijkheden het kind heeft om delicten te plegen en des te groter de kans op een lange en ernstige criminele carrière (e.g. Van Dam, 2004).

De eerste twee modellen zijn gebaseerd op zowel vaders ($n = 432$) als moeders ($n = 549$), crimineel en niet crimineel. Voor het derde en vierde model is gebruik gemaakt van alleen criminele vaders ($n = 126$) en criminele moeders ($n = 103$). Alle directe paden tussen de onafhankelijke variabelen (aantal delicten vaders/moeders, gemiddelde ernst van de delicten van vaders/moeders, geslacht, beginleeftijd) en afhankelijke variabelen (aantal delicten van het kind en de gemiddelde ernst van de door het kind gepleegde delicten) zijn berekend.

Resultaten

Descriptieve gegevens

Van de in totaal 577 jeugdigen bleek dat van 33 jongeren beide ouders crimineel gedrag vertoonden, van 163 jongeren was één van beide ouders crimineel en 381 jeugdigen bleken geen criminele ouders te hebben. Van de criminele vaders betrof het in 91.1% van de gevallen een biologische vader, in 8.0% een stiefvader en in 1.0% een pleegvader. Van de moeders bleek dat het in 97.1% ging om een biologische moeder, in 1.0% een stiefmoeder en in 1.0% ging het om een tante. Alle jeugdigen in de onderzoeksgroep hielden zich bezig met criminele activiteiten. Gemiddeld pleegden ze 2.92 ($SD = 3.68$) delicten met een range van 1 tot 31 delicten. De gemiddelde ernst van de delicten was 1.53 ($SD = 0.54$). Na het volgen van de jeugdigen gedurende 18 maanden, bleek 47.6% nog 'first offender' te zijn en kon 52.4% gezien worden als recidivist. Het gemiddelde aantal delicten van de recidivisten was 4.64 ($SD = 4.11$) met een gemiddelde ernstscore van 1.57 ($SD = 0.42$). Een *t*-test geeft weer dat jeugdigen met een criminele vader ($M = 4.00$, $SD = 5.34$) significant meer delicten pleegden dan jeugdigen met een niet criminele vader ($M = 2.16$, $SD = 1.96$) ($t(432) = 41.77$, $p < .001$). Hetzelfde kan geconcludeerd worden voor moeders ($t(549) = 18.11$, $p < .001$); jeugdigen met een criminele moeder ($M = 3.95$, $SD = 5.26$) pleegden meer delicten dan jeugdigen zonder criminele moeder ($M = 2.59$, $SD = 2.78$).

De criminele ouders ($n = 229$) pleegden in totaal 1824 delicten met een gemiddelde ernstscore van 1.74 ($SD = 0.50$). De vaders met geregistreerde politiecontacten ($n = 126$) pleegden gemiddeld 9.07 delicten ($SD = 15.70$) met een range van 1 tot 83. De gemiddelde ernst van de door vaders gepleegde delicten was 1.68 ($SD = 0.49$). Criminele moeders ($n = 103$) lieten een gemiddelde van 6.61 delicten ($SD = 11.32$) zien, met een range van 1 tot 53. De gemiddelde ernst was 1.82 ($SD = 0.52$). Een Pearson correlatie is berekend tussen het aantal delicten van zowel criminele en niet criminele moeders ($n = 549$) als criminele en niet criminele ($n = 432$) vaders. De Pearson correlatie toont aan dat er een significante positieve relatie is tussen het aantal delicten van vaders en het aantal delicten van moeders ($r = .64$, $p < .001$). Een Pearson correlatie duidt tevens op een significante relatie tussen het aantal delicten van zowel de criminele als niet criminele ouders en het aantal delicten van het kind ($r = .37$, $p < .01$). Hierbij zijn de delicten van kinderen waarvan zowel vader als moeder crimineel

gedrag vertoonde bij elkaar opgeteld, om ouders samen te kunnen nemen in de analyse. Geconcludeerd kan worden dat hoe hoger de pleegfrequentie van de ouders, hoe hoger de pleegfrequentie van het kind.

Wordt gekeken naar de invloed van het aantal criminele ouders, dan toont een ANOVA aan dat jeugdige met twee criminele ouders meer delicten pleegden dan jeugdigen die één of geen criminele ouder(s) hadden ($F(2, 574) = 18.74, p < .001$). Post hoc tests tonen aan dat kinderen met twee criminele ouders ($M = 6.24, SD = 8.10$) zich significant vaker schuldig maakten aan criminaliteit dan jeugdigen met één criminele ouder ($M = 3.06, SD = 3.25$) of jeugdigen zonder criminele ouders ($M = 2.53, SD = 2.66$). Geen verschil werd gevonden tussen jeugdigen met één criminele ouder en jeugdigen met niet criminele ouders.

Structurele vergelijkingsmodellen

Figuur 1 toont de resultaten voor meerdere modellen waarin één model voor vaders ($n = 432$) en één model voor moeders ($n = 549$). Het model voor vaders laat een uitstekende fit zien met de data zoals aangegeven door de fitmaten ($\chi^2(2) = .95, p = .62$; CFI was 1.00 en RMSEA was .00). Voor de correlaties tussen de onafhankelijke variabelen en de correlatie tussen de errortermen van de afhankelijke variabelen, wordt verwezen naar Tabel 2. Het model verklaart 28% van de variatie in het aantal delicten gepleegd door het kind en 3% van de ernst van door het kind gepleegde delicten. Verder bleek dat een hoge frequentie in het plegen van delicten van het kind significant gerelateerd was aan een hoge pleegfrequentie van vader, een lage beginleeftijd en het mannelijk geslacht. Jongens en jongeren met een latere beginleeftijd vertoonden ernstiger delictgedrag.

Tabel 2: Correlaties tussen de onafhankelijke variabelen en tussen de errortermen van de afhankelijke variabelen.

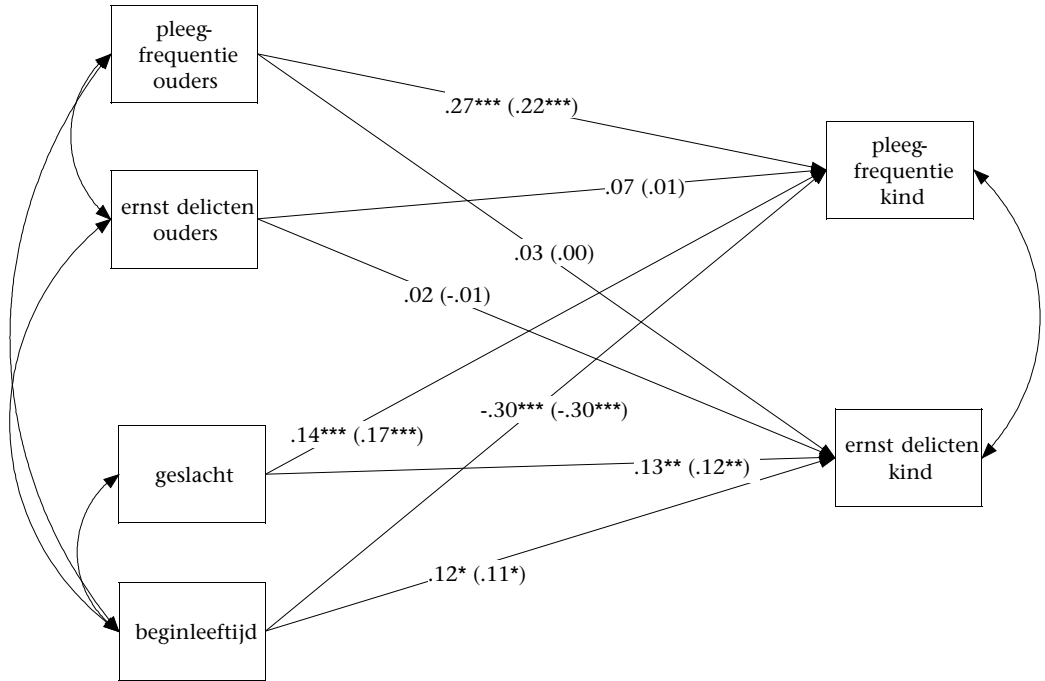
	Model 1 ¹		Model 2 ¹	
	Vaders	Moeders	Vaders	Moeders
<i>Onafhankelijke variabelen</i>				
Ernst delicten ouders – aantal delicten ouders	.46***	.48***	.15	.12
Ernst delicten ouders – beginleeftijd kind	-.27***	-.22***	-.12	-.15
Aantal delicten ouders – beginleeftijd kind	-.34***	-.37***	-.39***	-.58***
Geslacht kind – beginleeftijd kind	-.13**	-.15***	.22**	-.18*
<i>Afhankelijke variabelen (errortermen)</i>				
Ernst delicten kind – aantal delicten kind	.04	.08	.06	.12

Noot. ¹Model 1 is gebaseerd op de criminele én niet criminele ouders, model 2 is gebaseerd op alleen de criminele ouders.

Ook het model voor moeders vertoonde een goede fit met de data ($\chi^2(2) = 6.20, p < .05$; CFI was .99 en RMSEA was .06). Tabel 2 geeft de correlaties tussen de onafhankelijke variabelen en de correlatie tussen de errortermen van de

afhankelijke variabelen weer. Het model voor moeders verklaart 23% van de variantie in het aantal delicten van het kind en 2% van de ernst van door het kind gepleegde delicten (zie Figuur 1).

Figuur 1. Structureel vergelijkingsmodel van alle kinderen met criminele/niet criminele vaders (n = 432) en criminele/niet criminele moeders (n = 549).

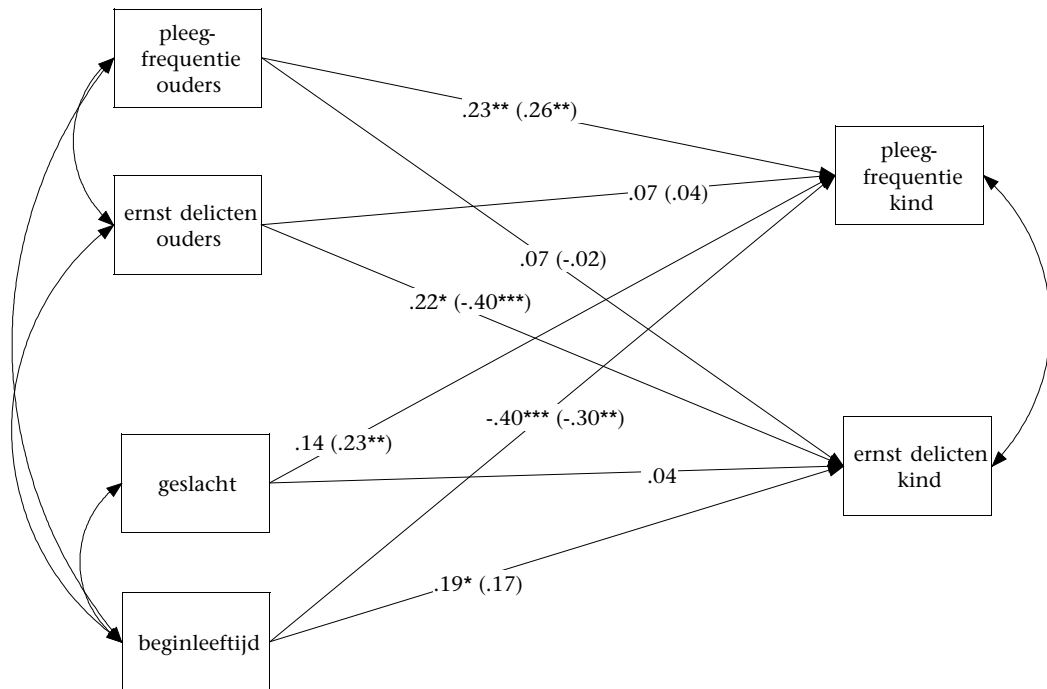
Noot. De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten die als eerste worden gegeven behoren bij vaders, de coëfficiënten die tussen haakjes staan behoren bij moeders. Geslacht: 0 = meisje, 1 = jongen. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

In Figuur 2 worden modellen getoond van alleen criminele vaders (n = 126) en criminele moeders (n = 103). Deze selectie is gemaakt, omdat we juist geïnteresseerd waren in de invloed van de ernst en frequentie van crimineel gedrag van ouders op hun kinderen. Het model voor criminele vaders laat een goede fit zien met de data ($\chi^2(2) = .83$, $p = .66$; CFI was 1.00 en RMSEA was .00). Tabel 2 laat de correlaties tussen de onafhankelijke variabelen en de correlatie tussen de errortermen van de afhankelijke variabelen zien. Het model verklaart 34% van de variantie van het aantal delicten door de jeugdige gepleegd en 7% van de variantie van de ernst van de delicten. Een hoge pleegfrequentie van het kind hangt samen met een groter aantal delicten door vaders gepleegd en een lage beginleeftijd. De ernst van de delicten van de jeugdige liet een significante relatie zien met de ernst van de delicten van vader en een lage beginleeftijd van de jeugdige. Dit impliceert dat hoe ernstiger de delicten van vader, des te ernstiger de delicten gepleegd door het

kind en des te jonger het kind begon met het plegen van strafbare feiten.

In het model van moeders is het pad 'geslacht – ernst van de delicten van het kind' eruit gelaten, om zo tot een acceptabele fit te komen ($\chi^2(3) = 4.57, p = .21$; CFI was .984 en RMSEA was .07). In Tabel 2 zijn de correlaties tussen de onafhankelijke variabelen en de correlatie tussen de errortermen van de afhankelijke variabelen inzichtelijk gemaakt. Het model verklaart 21% van de ernst van de delicten van de jeugdige en 34% van het aantal delicten van het kind. Het aantal delicten gepleegd door de jeugdige liet een relatie zien met de pleegfrequentie van moeder en een lage beginleeftijd. Verder bleek dat jongens zich vaker schuldig maakten aan strafbare feiten vergeleken met meisjes. Opvallend is ten slotte dat naarmate de delicten van moeder ernstiger waren, het delictgedrag van de jeugdige minder ernstig was.

Figuur 2. Structureel vergelijkingsmodel van alle kinderen met alleen criminele vaders (n = 126) en criminele moeders (n = 103).

Noot. De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten die als eerste worden gegeven behoren bij vaders, de coëfficiënten die tussen haakjes staan behoren bij moeders. Geslacht: 0 = meisje, 1 = jongen. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Discussie

De huidige studie onderzocht de rol van crimineel gedrag van ouders op de pleegfrequentie en de ernst van de delicten gepleegd door jeugdige criminelen in de

leeftijd van 8 tot 15 jaar. Van alle jeugdige delinquenten in de onderzoeksgroep had 34% tenminste één criminele ouder. De resultaten geven weer dat jeugdigen met een criminele vader of moeder significant meer delicten pleegden vergeleken met jeugdigen zonder criminele ouder(s). Dit gegeven komt overeen met eerder onderzoek (Farrington, 1995; Farrington, 2000; Farrington et al., 2001). Verder komt naar voren dat jeugdigen waarvan beide ouders crimineel gedrag vertoonden een hogere pleegfrequentie lieten zien dan jeugdigen waarvan één of geen van beide ouders crimineel was. Farrington (1995) vond dat criminele ouders gezien worden als antisociale rolmodellen voor hun kinderen, waarbij agressie en/of antisociale houdingen centrale elementen zijn. Als gevolg van een agressieve communicatie tussen ouders en tussen ouder - kind, leren kinderen op een agressieve wijze te reageren als ze interactieproblemen moeten oplossen met anderen (Deković, Janssens & Van As, 2001). Als reactie hierop worden deze kinderen vaak genegeerd door leeftijdgenootjes en trekken agressieve kinderen naar elkaar toe (Van Lieshout, Scholte, Haselager & Cillessen, 2001). Het kind raakt steeds meer betrokken in een leven bestaande uit criminele activiteiten. Meer onderzoek is nodig om inzicht te krijgen in de onderliggende mechanismen.

Onze resultaten bevestigen de hypothese dat hoe meer delicten het kind heeft gepleegd, hoe meer delicten de ouders hadden gepleegd. Dit geldt voor zowel vaders als moeders. Dit komt grotendeels overeen met onderzoek van Farrington et al. (2001), die vonden dat het hebben van een veroordeelde ouder chronisch delictgedrag tot 32 jaar voorspelde. Het huidige onderzoek vond tevens dat jongens en jeugdigen met een jonge beginleeftijd wat betreft delictgedrag significant meer delicten pleegden, wat bevestigd kan worden door studies van Alltucker, Bullis, Close and Yovanoff (2006) en Rutenfrans (1997). In de totale onderzoeksgroep werd echter geen relatie gevonden tussen de ernst van de delicten van het kind en de ernst van de delicten van de ouders.

Alhoewel de pleegfrequentie een betere voorspeller is dan de ernst van de door ouders gepleegde delicten, neemt echter binnen de criminele groep ouders de predictieve werking van het model toe en kan geconcludeerd worden dat ernst een goede voorspeller is voor de ernst van de door het kind gepleegde delicten. Uit het model voor alleen criminele vaders en criminele moeders blijkt dat er een significante relatie is tussen de ernst van de delicten van het kind en de ernst van het delictgedrag van vaders en moeders. De relatie voor vaders is positief, wat betekent dat hoe ernstiger de delicten die vader pleegde, des te ernstiger de delicten gepleegd door het kind. Wat betreft moeder, komt een negatief verband naar voren: hoe ernstiger de delicten gepleegd door moeder, des te lichter de delicten van het kind. Dit is een opvallend resultaat en is tegenstrijdig met onze hypothese. Een mogelijke verklaring kan zijn dat criminele moeders die een ernstig delict pleegden een verhoogde kans lopen om in de gevangenis terecht te komen en als gevolg hiervan de kinderen gescheiden worden van hun, over het algemeen, primaire opvoeder. Uit eerder onderzoek komt naar voren dat als moeders in de gevangenis komen, de meeste kinderen (51%) werden opgevangen door grootmoeder, 25% ging naar vader en de overige kinderen gingen naar een familielid of pleeggezin. Dit kan leiden tot een opvoedings situatie waarin de opvoeder be-

schikt over de juiste adequate opvoedingskwaliteiten, welke bescherming kunnen bieden tegen delinquentie (United States Department of Justice, 1993). Tussen de pleegfrequentie van ouders en de ernst van het delictgedrag van jeugdigen werd geen relatie gevonden. Daarentegen werd wel een relatie gevonden tussen de pleegfrequentie van ouders en de pleegfrequentie van de kinderen. Een mogelijke verklaring voor de gevonden relatie is dat hoe meer ouders zich bezig houden met criminaliteit, des te meer tekortkomingen ze laten zien in de opvoeding (skwaliteiten), des te groter de kans dat er over criminele activiteiten wordt gepraat in het bijzijn van hun kinderen, des te vaker hun kinderen worden blootgesteld aan antisociale normen en des te kleiner de kans dat crimineel gedrag wordt ontmoedigd. Een andere mogelijke verklaring kan gevonden worden in de studie van Thornberry (2005). Hij geeft aan dat met name frequent en ernstig delictgedrag systematische effecten laat zien op de ontwikkeling van een persoon, maar ook op zijn/haar rol als volwassene (Thornberry, 2005). Eenmaal volwassen vertonen deze personen gebreken in hun ontwikkeling. Hoe meer extreem het gedrag van een persoon op jonge leeftijd, des te groter de negatieve gevolgen als volwassene en des te groter de transfer binnen generaties. Daarnaast spreekt Thornberry (2005) van een gedeelde omgeving van ouders en kinderen, waarbij de responses op omgevingsstimuli hetzelfde zijn. Een laatste verklaring komt naar voren in de studie van Smith en Farrington (2004). Zij geven aan dat antisociale ouders een verhoogd risico lopen om een kind met gedragsproblemen te krijgen. Kinderen met gedragsproblemen zoeken vaak prikkels middels deviant danwel risicovol gedrag op, ook wel 'sensation seeking' genoemd. Dat geen relatie werd gevonden tussen de ernst van de door ouders gepleegde delicten en de pleegfrequentie van het kind kan wellicht verklaard worden doordat ouders die ernstiger delicten plegen, een verhoogd risico lopen dat ze in de gevangenis terecht komen en daardoor gescheiden worden van hun kind. Eenzelfde verklaring werd eerder gegeven voor het resultaat dat kinderen van moeders die ernstige delicten pleegden zelf geen ernstige delicten pleegden. Hier werd bij opgemerkt dat als het kind van de moeder wordt gescheiden, het grootste gedeelte van de kinderen bij de grootmoeder gaat wonen. Hierdoor wordt het kind mogelijk minder blootgesteld aan criminele activiteiten en komen ze wellicht in een opvoedingssituatie terecht die bescherming biedt tegen crimineel gedrag. Aangezien we echter spreken van intergenerationele ontwikkelingen, lijkt dit tegenstrijdig met onze studie, waar we ervan uitgaan dat crimineel gedrag binnen generaties wordt doorgegeven. Logischerwijs zou dan verwacht worden dat ook grootmoeder crimineel gedrag vertoont. Echter, uit een Nederlandse studie, naar uitvalkansen in de criminaliteit, blijkt dat de gemiddelde carrière duur 22 jaar was met gemiddeld 81 arrestaties, waarbij het eerste delict gemiddeld op 16-17 jarige leeftijd werd gepleegd (Wiebrens & Slotboom, 2003). Zelfs de 'grote bekenden' van de politie houden op een gegeven moment in hun leven op met het vertonen van crimineel gedrag om redenen als leeftijd, het lichamenlijk niet meer aankunnen van een crimineel bestaan of het willen leven van een burgerlijk bestaan (Wiebrens & Slotboom, 2003). De kans dat grootmoeders nog crimineel actief zijn, is dus relatief klein, met als gevolg

dat hun kleinkind minder wordt blootgesteld aan criminele activiteiten. Helaas is er geen informatie bekend over gevangenschap van ouders, waardoor in deze studie geen conclusies kunnen worden getrokken. Voor verder onderzoek is het interessant om na te gaan wat de onderliggende mechanismen zijn in de relatie tussen pleegfrequentie van ouders en pleegfrequentie van kinderen en waarom deze niet samenhangt met de ernst van het delictgedrag van kinderen.

Helaas stellen onze data ons niet in staat de invloed van achtergrondvariabelen, zoals duur van gevangenschap of veroordeling, etniciteit, buurt, sociaal economische status en inkomen, te onderzoeken. Bepaalde tekortkomingen van de huidige studie zullen hier worden toegelicht. Ten eerste, de onderzoeksgroep bestaat alleen uit criminele kinderen die tenminste één strafbaar feit hadden gepleegd volgens officiële politiesystemen. Hierdoor was er geen controlegroep van niet criminele jeugdigen (en hun criminele en niet criminele ouders) voor vergelijkingsdoeleinden. Ten tweede is gevangenschap van ouders niet meegenomen, terwijl sommige ouders mogelijk gedurende een bepaalde periode niet in staat zijn geweest zich schuldig te maken aan strafbare feiten, waardoor de pleegfrequentie mogelijk lager is gebleven dan in werkelijkheid het geval zou zijn. Een derde beperking van het onderzoek is dat de totale groep bestaat uit 577 jeugdigen met hun ouders, crimineel danwel niet crimineel. Het opdelen van deze groep leidde tot kleinere (bijvoorbeeld alleen criminele vaders/moeders) subgroepen. Toch hadden deze subgroepen voldoende statistische 'power' om te komen tot betrouwbare resultaten.

Ondanks de beperkingen, wijst het huidige onderzoek erop dat kinderen met criminele ouders een duidelijk verhoogd risico lopen ook betrokken te raken bij criminele activiteiten, waarbij de pleegfrequentie en de ernst van de delicten gepleegd door ouders een belangrijke rol spelen. Vroege interventies zijn nodig, niet alleen gericht op het kind, maar gericht op het gehele gezin, om zo te voorkomen dat kwetsbare kinderen een start maken in de criminaliteit.

Literatuur

- Alltucker, K. W., Bullis, M., Close, D. & Yovanoff, P. (2006). Different pathways to juvenile delinquency: Characteristics of early and late starters in a sample of previously incarcerated youth. *Journal of Child and Family Studies*, 15, 479 – 492.
- Arbuckle, J. L. (2003). *Amos 5.0 Update to the Amos User's Guide*. Chicago: Smallwaters Corporation.
- Baker, R. L. & Mednick, B. R. (1984). *Influence on human development: A longitudinal perspective*. Boston: Kluwer – Nijhoff.
- Bentler, P.M. (1989). *EQS: Structural equations program manual*. Los Angeles, CA: BMDP Statistical Software.
- Blokland, A., & Nieuwbeerta, P. (2006). *Developmental and life course studies in delinquency and crime: A review of contemporary Dutch research*. Den Haag: BJu Legal Publishers.
- Bronte-Tinkew, J., Moore, K. A. & Carrano, J. (2006). The father-child relationship, parenting styles and adolescent risk behaviours in intact families. *Journal of Family Issues*, 27, 850 - 881.

- Dam, C. van (2004). *Juvenile criminal recidivism: Relations with personality and post release environmental risk and protective factors*. Proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Dannerbeck, A. M. (2005). Differences in parenting attributes, experiences, and behaviors of delinquent youth with and without a parental history of incarceration. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 3, 199-213.
- Đeković, M, Janssens, J. M. A. M. & As, N. M. C. van (2001). Gezinsfactoren en het gebruik van ernstig geweld. In R. Loeber, N. W. Slot, & J. A. Sergeant (Eds.), *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie: Omvang, oorzaken en interventies* (pp. 225 - 244). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Farrington, D. P. (1995). The development of offending and antisocial behaviour from childhood: key findings from the Cambridge Study in delinquent development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 36(9), 929 - 964.
- Farrington, D. P. (2000). Psychosocial predictors of adult antisocial personality and adult convictions. *Behavioural Sciences and the Law*, 18, 605 - 622.
- Farrington, D. P. (2002). Families and Crime. In J. Q. Wilson & J. Petersilia (Eds.), *Crime: Public policies for crime control* (pp. 129 - 148). Oakland, CA: Institute for Contemporary Studies Press.
- Farrington, D. P., Jolliffe, D., Loeber, R., Stouthamer-Loeber, M. & Kalb, L. M. (2001). The concentration of offenders in families and family criminality in the prediction of boys' delinquency. *Journal of Adolescence*, 24, 579 - 596.
- Ferwerda, H., Jacobs, J., & Beke, B. (1996). *Signalen voor toekomstig crimineel gedrag: Een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig criminele jongeren*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Gorman-Smith, D., Tolan, P. H., Loeber, R., & Henry, D. B. (1998). Relation of family problems to patterns of delinquent involvement among urban youth. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26, 319 - 333.
- Haapasalo, J. & Tremblay, R. E. (1994). Physically aggressive boys from ages 6 to 12: Family background, parenting behaviour and prediction of delinquency. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 62, 1044 - 1052.
- Herrera, V. M. (2002). Family influences on adolescent depression and delinquency: Gender differences in risk. *Dissertation Abstract International: the Science and Engineering*, 62, 4219.
- Juby, H. & Farrington, D. P. (2001). Disentangling the link between disrupted families and delinquency. *British Journal of Criminology*, 41, 22 - 40.
- Kaplan, D. (2000). *Structural equation modeling: Foundations and extensions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Lieshout, C. F. M. van, Scholte, R. H. J., Haselager, G. J. T. & Cillessen, A. H. N. (2001). Ontwikkeling van relaties met leeftijdgenoten en delinquentie. In R. Loeber, N. W. Slot, & J. A. Sergeant (Eds.), *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie: Omvang, oorzaken en interventies* (pp. 185 - 204). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Loeber, R. & Farrington, D.P. (2000). Young children who commit crime: Epidemiology, developmental origins, risk factors, early interventions and policy implications. *Development and Psychopathology*, 12, 737 - 762.
- Loeber, R., Farrington, D.P., Stouthamer-Loeber, M., Moffitt, T. E., Caspi, A., White, H. R., Wei, E. H. & Beyers, J. M. (2003). The development of male offending: Key findings from fourteen years of the Pittsburgh youth study. In Thornberry & Krohn (Eds.). *Taking stock of delinquency: An overview of findings from contemporary longitudinal studies* (pp. 93 - 182). Kluwer Academic/Plenum Publishers: New York.
- Loeber, R., & Stouthamer-Loeber, M. (1986). Family factors as correlates and predictors of juvenile conduct problems and delinquency. In M. Tonry & N. Morris (Eds.), *Crime and Justice* (pp. 29-149). Chicago: University of Chicago Press.

- McCord, J. (1979). Some child-rearing antecedents of criminal behavior in adult men. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 1477 – 1486.
- Patterson, G. R., Reid, J. B. & Dishion, T. J. (1992). *Antisocial boys*. Eugene, OR: Castalia.
- Rakt, M, van de, Nieuwbeerta, P., & Graaf, N. D. de (2006). Zo vader, zo zoon? De intergenerationale overdracht van crimineel gedrag. *Tijdschrift voor Criminologie*, 48, 345-360.
- Rutenfrans, C. (1997). Stand van zaken in de biologische criminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 1, 86 – 92.
- Smith, C. A. & Farrington, D. P. (2004). Continuities in antisocial behaviour and parenting across three generations. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45, 230 – 247.
- Steiger, J.H. (1990). Structural model evaluation and modification: An interval estimation approach. *Multivariate Behavioral Research*, 25, 173-180.
- Thornberry, T. P. (2005). Explaining multiple patterns of offending across the life course and across generations. *The Annals of the American Academy*, 602, 156 - 195.
- Thornberry, T. P., Freeman-Gallant, A., Lizotte, A. J., Krohn, M. D. & Smith, C. A. (2003). Linked lives: the intergenerational transmission of antisocial behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 31, 171 – 184.
- United States Department of Justice (1993). *Survey of state prison inmates*. Washington DC: Bureau of Justice Statistics.
- Wiebrens, C., & Slotboom, A. (2003). *De komende, blijvende en gaande verdachte*.